Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (kaheksas koda)

8. mai 2025 *

Eelotsusetaotlus – Tarbijakaitse – Tarbijakrediidileping – Direktiiv 93/13/EMÜ – Ebaõiglased tingimused tarbijalepingutes – Artikli 3 lõige 1 – Lepingust taganemist puudutav lepingutingimus – Kohtulik kontroll – Lepingust taganemist reguleerivate riigisiseste õigusnormide puudumine – Ebaõiglase laadi hindamise kriteeriumid

Liidetud kohtuasjades C-6/24 ja C-231/24,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Juzgado de Primera Instancia nº 8 de La Coruña (A Coruña esimese astme kohus nr 8, Hispaania) vastavalt 19. detsembri 2023. aasta ja 26. veebruari 2024. aasta otsustega esitatud eelotsusetaotlused, mis saabusid Euroopa Kohtusse 4. jaanuaril ja 26. märtsil 2024, menetlustes

Abanca Corporación Bancaria SA

versus

WE (C-6/24),

VX (C-231/24),

EUROOPA KOHUS (kaheksas koda),

koosseisus: koja president S. Rodin (ettekandja), kohtunikud N. Piçarra ja N. Fenger,

kohtujurist: D. Spielmann,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

– Abanca Corporación Bancaria SA, esindajad: *abogados* M. Á. Cepero Aránguez, J. M. Martínez Gimeno ja C. Vendrell Cervantes,

– Hispaania valitsus, esindaja: P. Pérez Zapico,

– Euroopa Komisjon, esindajad: I. Galindo Martín ja P. Kienapfel,

* Kohtumenetluse keel: hispaania.

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

on teinud järgmise

kohtuotsuse

1 Eelotsusetaotlused käsitlevad küsimust, kuidas tõlgendada nõukogu 5. aprilli 1993. aasta direktiivi 93/13/EMÜ ebaõiglaste tingimuste kohta tarbijalepingutes (EÜT 1993, L 95, lk 29; ELT eriväljaanne 15/02, lk 288) artikli 3 lõiget 1 ja artiklit 7.

2 Taotlused on esitatud kohtuvaidlustes, mille pooled on ühelt poolt Hispaania õiguse alusel asutatud pank Abanca Corporación Bancaria SA ja teiselt poolt tarbijad WE kohtuasjas C-6/24 ja VX kohtuasjas C-231/24 ning mis puudutavad nende poolte vahel sõlmitud isiklikes laenulepingutes sisalduva lepingust taganemise tingimuse väidetavat ebaõiglast laadi.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

3 Direktiivi 93/13 artikli 3 lõikes 1 on sätestatud:

„Lepingutingimus, mille suhtes ei ole eraldi kokku lepitud, loetakse ebaõiglaseks, kui see on vastuolus heausksuse tingimusega ning kutsub esile lepinguosaliste lepingust tulenevate õiguste ja kohustuste olulise tasakaalustamatuse, mis kahjustab tarbijat.“

4 Nimetatud direktiivi artiklis 4 on ette nähtud:

„1. Ilma et see piiraks artikli 7 kohaldamist, võetakse lepingutingimuse hindamisel arvesse lepingu sõlmimise objektiks oleva kauba või teenuse laad ning viidatakse lepingu sõlmimisel kõigile sellega kaasnevatele asjaoludele ning kõigile teistele kõnealuse või muu lepingu tingimustele, millest see sõltub.

2. Tingimuste õiglase või ebaõiglase iseloomu hindamine ei ole seotud lepingu põhiobjekti mõiste ega hinna ja tasu piisavusega võrreldes vastutehinguna pakutavate teenuste või kaubaga, kui kõnealused tingimused on koostatud lihtsas ja arusaadavas keeles.“

5 Direktiivi artikli 7 lõige 1 on sõnastatud järgmiselt:

„Liikmesriigid tagavad, et tarbijate ja konkurentide huvides oleksid olemas piisavad ja tõhusad vahendid, et lõpetada ebaõiglaste tingimuste seadmine lepingutes, mis müüjad või teenuste osutajad tarbijatega sõlmivad.“

Hispaania õigus

6 7. jaanuari 2000. aasta seaduse 1/2000 tsiviilkohtumenetluse seadustiku kohta (Ley 1/2000 de Enjuiciamiento Civil; *BOE* nr 7, 8.1.2000, lk 575; muudetud 5. oktoobri 2015. aasta seadusega 42/2015 seaduse 1/2000 reformi kohta (Ley 42/2015 de reforma de la Ley 1/2000; *BOE* nr 239, 6.10.2015)), artikli 693 lõikes 2, mis käsitleb ajatatud võlgade ennetähtaegselt sissenõutavaks muutumist, on sätestatud:

„Põhivõla ja intressi kogusumma tasumist võib nõuda vastavasse registrisse kantud laenulepingus kokku lepitud tingimustel. Kui tegemist on laenu või krediidiga, mille kohta on lepingu sõlminud füüsiline isik ja mida tagab eluasemele seatud hüpoteek või mis on võetud eluasemeks mõeldud kinnisasja soetamiseks, kohaldatakse kinnisvaralaenulepinguid reguleeriva seaduse 5/2019 artikli 24 sätteid ja vajaduse korral hüpoteegiseaduse artiklit 129a.“

7 15. märtsi 2019. aasta seaduse 5/2019 kinnisvaralaenulepingute regulatsiooni kohta (Ley 5/2019 reguladora de los contratos de crédito inmobiliario; *BOE* nr 65, 16.3.2019) artikkel 24 on sõnastatud järgmiselt:

„1. Laenulepingutes, milles laenusaaja, käendaja või garant on füüsiline isik ja mis on tagatud hüpoteegiga või muu asjaõigusliku reaalkoormatisega, mis seatakse elamukinnisvarale või mille eesmärk on omandada või säilitada omandiõigus elamumaa või juba ehitatud või ehitatava elamu suhtes, kaotab laenusaaja õiguse lepingu täitmise tähtaja suhtes ja leping muutub ennetähtaegselt täidetavaks, kui on täidetud järgmised kumulatiivsed tingimused:

a) laenusaaja hilineb laenu põhivõla või intressi maksmisega;

b) tasumisele kuuluvate, kuid tasumata kuumaksete summa on vähemalt:
   i. kolm protsenti põhivõlast, kui maksmisega hilinetakse laenulepingu kestuse esimesel poolel. See tingimus loetakse täidetuks, kui sissenõutavaks muutunud, kuid tasumata kuumaksed vastavad 12 kuu tasumata maksetele või niisugusele arvule kuumaksetele, mis annab tulemuseks selle, et võlgnik on jätnud oma kohustuse täitmata vähemalt 12 kuu pikkuse ajavahemiku jooksul;
   ii. seitse protsenti põhivõlast, kui maksmisega hilinetakse laenulepingu kestuse teisel poolel. See tingimus loetakse täidetuks, kui sissenõutavaks muutunud, kuid tasumata kuumaksed vastavad 15 kuu tasumata maksetele või niisugusele arvule kuumaksetele, mis annab tulemuseks selle, et võlgnik on jätnud oma kohustuse täitmata vähemalt 15 kuu pikkuse ajavahemiku jooksul;

c) laenuandja on laenusaajalt nende kuumaksete tasumist nõudnud, andes talle täitmiseks vähemalt ühekuulise tähtaja, hoiatades, et kui makset ei tehta, nõuab ta kogu laenujäägi täielikku tagasimaksmist.

2. Käesoleva artikli sätetest ei ole lubatud kõrvale kalduda teistsuguse kokkuleppega.“

Põhikohtuasjad ja eelotsuse küsimused

8 WE ja VX sõlmisid vastavalt 5. juulil ja 15. septembril 2022 Abanca Corporación Bancariaga isikliku laenulepingu: WE laenas summa 10 600 eurot, mis tuli tagasi maksta viie aasta jooksul, ja VX summa 6000 eurot, mis tuli tagasi maksta kaheksa aasta jooksul.

9 Nende laenulepingute üldtingimuste punkti 13 (edaspidi „vaidlusalune tingimus“) kohaselt võib pank makseviivituse korral laenulepingust taganeda, nõudes võlgnetavad summad viivitamatult sisse.

10 Vaidlusaluses tingimuses on täpsustatud, et makseviivitusega on tegemist siis, kui on täidetud kolm kumulatiivset tingimust. Esiteks on laenusaaja kohustatud tasuma osa oma laenu põhivõlast või intressist. Teiseks on sissenõutavaks muutunud ja tasumata kuumaksete summa vähemalt 3% laenu põhivõlast, kui makseviivitus leiab aset laenulepingu kestuse esimesel poolel, või vähemalt 7% laenu põhivõlast, kui makseviivitus leiab aset laenulepingu kestuse teisel poolel. Kolmandaks peab pank olema laenusaajat hoiatanud, et viimane tasuks võlgnetavad summad ühe kuu jooksul.

11 Pärast vaidlusaluse tingimuse alusel lepingust taganemist esitas Abanca Corporación Bancaria eelotsusetaotluse esitanud kohtule, Juzgado de Primera Instancia nº 8 de La Coruñale (A Coruña esimese astme kohus nr 8, Hispaania), kaks maksekäsu avaldust vastavalt WE ja VXi vastu.

12 Eelotsusetaotluse esitanud kohus kahtleb, kas vaidlusalune tingimus on direktiiviga 93/13 kooskõlas, arvestades 14. märtsi 2013. aasta kohtuotsust Aziz (C-415/11, EU:C:2013:164, punkt 73) ja 26. jaanuari 2017. aasta kohtuotsust Banco Primus (C-421/14, EU:C:2017:60, punktid 66 ja 67), milles Euroopa Kohus leidis, et tegurite hulgas, mida võib sellise tingimuse ebaõigluse hindamisel arvesse võtta, on see, kas riigisisestes õigusnormides on ette nähtud meetmed, mis võimaldavad tarbijal vältida laenu ennetähtaegselt sissenõutavaks muutumist või selle tagajärjed heastada, mida aga ei ole ette nähtud Hispaania õiguses selliste isiklike laenulepingute suhtes, nagu on kõne all põhikohtuasjas. Nendes lepingutes sisalduv vaidlusalune tingimus annab laenusaajale siiski selle võimaluse sarnaselt sellega, mis on ette nähtud hüpoteeklaenulepingutele kohaldatavates riigisisestes õigusnormides. Lisaks soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas ühekuuline tähtaeg laenuvõla tasumiseks, nagu on ette nähtud selles tingimuses, on piisav selleks, et tarbija saaks tegelikult vältida laenu ennetähtaegselt sissenõutavaks muutumist või võtta sellelt mõju pärast seda, kui sellest on teatatud.

13 Neil asjaoludel otsustas Juzgado de Primera Instancia nº 8 de La Coruña (A Coruña esimese astme kohus nr 8) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas […] direktiivi 93/13[…] artikli 3 lõike 1 ja artikliga 7 on kooskõlas lepingust taganemist puudutav lepingutingimus, mis näeb ette võimaluse lepingu ennetähtaegselt sissenõutavaks muutumist vältida või see heastada, või peab selline võimalus olema ette nähtud konkreetses riigisiseses õigusnormis?

2. Kui vastus eelmisele küsimusele on jaatav, siis milline tähtaeg on mõistlik?“

14 Euroopa Kohtu presidendi 26. aprilli 2024. aasta otsusega liideti kohtuasjad C-6/24 ja C-231/24 kirjaliku ja suulise osa ning kohtuotsuse huvides.

Eelotsuse küsimuste analüüs

Esimene küsimus

15 Kõigepealt tuleb märkida, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on ELTL artiklis 267 ette nähtud liikmesriikide kohtute ja Euroopa Kohtu vahelises koostöömenetluses Euroopa Kohtu ülesanne anda liikmesriigi kohtule tarvilik vastus, mis võimaldaks viimasel tema menetluses oleva kohtuasja lahendada. Seda arvestades tuleb Euroopa Kohtul temale esitatud küsimused vajaduse korral ümber sõnastada (7. novembri 2024. aasta kohtuotsus ERB New Europe Funding II, C-178/23, EU:C:2024:943, punkt 26 ja seal viidatud kohtupraktika).

16 Sellega seoses on oluline täpsustada, et põhikohtuasjades kontrollis eelotsusetaotluse esitanud kohus omal algatusel, kas vaidlusalune tingimus, mille täitmine on talle esitatud maksekäsu avalduste aluseks, võib olla ebaõiglane. Eelotsusetaotluse esitanud kohtul ei ole tekkinud küsimust, kas direktiivi 93/13 artikli 7 seisukohast on olemas õiguslikud meetmed ebaõiglaste tingimuste kasutamise lõpetamiseks, vaid küsimus, kas need tingimused tuleb kvalifitseerida ebaõiglasteks direktiivi 93/13 artikli 3 lõike 1 tähenduses.

17 Samuti tuleb eelotsusetaotluse esitanud kohtule tarviliku vastuse andmise huvides järeldada, et esimese küsimusega soovib ta sisuliselt teada, kas direktiivi 93/13 artikli 3 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et isiklikus laenulepingus sisalduva lepingust taganemise tingimuse võimaliku ebaõiglase laadi hindamisel võib arvesse võtta seda, et see tingimus võimaldab tarbijal vältida laenu ennetähtaegselt sissenõutavaks muutumist või selle tagajärjed heastada, või peab see võimalus olema ette nähtud riigisiseses õigusnormis, mida kohaldatakse konkreetselt isikliku laenu lepingutele.

18 Sellele küsimusele vastamiseks tuleb meenutada, et Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt põhineb direktiiviga 93/13 loodud kaitsesüsteem eeldusel, et suhetes müüja või teenuste osutajaga on tarbija läbirääkimispositsioon nõrgem ja tal on vähem teavet (18. jaanuari 2024. aasta kohtuotsus Getin Noble Bank jt (lepingutingimuste ebaõigluse kontrollimine kohtu omal algatusel), C-531/22, EU:C:2024:58, punkt 63).

19 Selle direktiivi artikli 3 lõike 1 kohaselt loetakse ebaõiglaseks eraldi läbi rääkimata lepingutingimus, kui see on vastuolus heausksuse tingimusega ning kutsub esile lepinguosaliste lepingust tulenevate õiguste ja kohustuste olulise tasakaalustamatuse, mis kahjustab tarbijat, ning selle direktiivi artikli 6 lõike 1 kohaselt ei ole niisugune ebaõiglane tingimus tarbijale siduv.

20 Selles kontekstis ja selleks, et tagada Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklis 38 sätestatud tarbijakaitse kõrge tase, peab liikmesriigi kohus ka omal algatusel hindama, kas direktiivi 93/13 kohaldamisalasse kuuluv lepingutingimus on ebaõiglane või mitte, ja sel moel tasakaalustama tarbija ja müüja või teenuste osutaja vahelise ebavõrdsuse, kui talle on teada selleks vajalikud õiguslikud ja faktilised asjaolud. Sellega seoses on direktiivi 93/13 artikli 3 lõikes 1 ja artikli 4 lõikes 1 nende koostoimes määratletud üldised kriteeriumid, mis võimaldavad liikmesriigi kohtul hinnata, kas direktiivi kohaldamisalasse kuuluvad lepingutingimused on ebaõiglased (vt selle kohta 9. novembri 2023. aasta kohtuotsus Všeobecná úverová banka, C-598/21, EU:C:2023:845, punktid 74 ja 75).

21 Direktiivi 93/13 artikli 3 lõikes 1 on „heausksuse“ ning poolte lepingust tulenevate õiguste ja kohustuste tarbijat kahjustava „olulise tasakaalustamatuse“ mõisteid kasutades vaid abstraktselt määratletud tunnused, mille esinemise korral on eraldi kokku leppimata lepingutingimus ebaõiglane (9. novembri 2023. aasta kohtuotsus Všeobecná úverová banka, C-598/21, EU:C:2023:845, punkt 76).

22 Seoses küsimusega, millistel asjaoludel tekib oluline tasakaalustamatus „hoolimata heausksuse nõudest“, tuleb riigisisesel kohtul direktiivi 93/13 põhjenduse 16 kohaselt kontrollida, kas kaupleja, kes kohtleb tarbijat ausalt ja õiglaselt, võib mõistlikult oodata, et tarbija nõustuks sellise tingimusega lepingut eraldi läbi rääkides (9. novembri 2023. aasta kohtuotsus Všeobecná úverová banka, C-598/21, EU:C:2023:845, punkt 78).

23 Lisaks tuleb vastavalt kõnealuse direktiivi artikli 4 lõikele 1 seda, kas lepingutingimus on ebaõiglane või mitte, hinnata lepingu objektiks oleva kauba või teenuse laadi arvesse võttes ning tuginedes lepingu sõlmimise hetkel kõigile selle sõlmimisega kaasnevatele asjaoludele ning kõnealuse lepingu või muu lepingu, millest esimene sõltub, kõigile teistele tingimustele (9. novembri 2023. aasta kohtuotsus Všeobecná úverová banka, C-598/21, EU:C:2023:845, punkt 79).

24 26. jaanuari 2017. aasta kohtuotsuse Banco Primus (C-421/14, EU:C:2017:60) punktis 66, mis ei puudutanud mitte isiklikku laenulepingut, vaid pikaajalist hüpoteeklaenulepingut, otsustas Euroopa Kohus sisuliselt, et selleks, et teha kindlaks, kas lepingutingimus toob kaasa olulise tasakaalustamatuse, mis kahjustab tarbijat direktiivi 93/13 artikli 3 lõike 1 tähenduses, peab liikmesriigi kohus eelkõige hindama järgmist: kas müüja või teenuse osutaja õigus nõuda kogu laenusumma kohest tagasimaksmist sõltub tarbija poolt mingi sellise kohustuse täitmata jätmisest, mis on oluline lepinguline kohustus, kas selline õigus on ette nähtud juhtudel, mil täitmata jätmine on piisavalt oluline rikkumine võrreldes laenulepingu kestuse ja summaga, kas see õigus on erand selle valdkonna üldkohaldatavatest normidest, mis kuuluvad kohaldamisele konkreetse lepingutingimuse puudumisel, ning kas riigisiseses õiguses on ette nähtud piisavad ja tõhusad õiguskaitsevahendid, mis võimaldavad tarbijal, kelle suhtes seda tingimust kohaldatakse, nõuda laenu sissenõutavaks muutumise tagajärgede heastamist.

25 Lisaks täpsustas Euroopa Kohus 8. detsembri 2022. aasta kohtuotsuse Caisse régionale de Crédit mutuel de Loire-Atlantique et du Centre Ouest (C-600/21, EU:C:2022:970) punktis 35, et neid kriteeriume ei saa mõista nii, et need on kumulatiivsed või alternatiivsed, vaid neid tuleb käsitada osana kõigist asjaoludest, mis on seotud lepingu sõlmimisega ja mida riigisisene kohus peab analüüsima, et hinnata lepingutingimuse ebaõiglast laadi direktiivi 93/13 artikli 3 lõike 1 tähenduses.

26 Käesoleval juhul, nagu märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, ei reguleeri Hispaania õigusnormid erinevalt hüpoteeklaenulepingutest lepingust taganemise tingimusi isiklike laenulepingute puhul. Siiski näeb põhikohtuasjas kõne all olevates laenulepingutes sisalduv vaidlusalune tingimus tarbijale ette võimaluse vältida laenu ennetähtaegselt sissenõutavaks muutumist või heastada selle tagajärjed, tasudes võlgnetavad laenumaksed ühe kuu jooksul alates pangalt hoiatuse saamisest, nagu on ette nähtud nendes õigusnormides hüpoteeklaenulepingute suhtes.

27 Vastavalt käesoleva kohtuotsuse punktides 24 ja 25 meenutatud kohtupraktikale on liikmesriigi kohtu ülesanne teha kindlaks, kas lepingust taganemist puudutav lepingutingimus tekitab tarbijat kahjustades olulise tasakaalustamatuse direktiivi 93/13 artikli 3 lõike 1 tähenduses erinevate

kriteeriumide seisukohast, mille hulgas on piisavate ja tõhusate vahendite olemasolu, mis võimaldavad tarbijal vältida selle tingimuse kohaldamist või heastada selle tagajärjed. Tähtsust ei oma asjaolu, et sellise tulemuse saavutamiseks vajalikud meetmed on ette nähtud lepingust taganemist reguleerivas lepingutingimuses endas, mitte aga põhikohtuasjas käsitletavatele lepingutele konkreetselt kohaldatavas riigisiseses õiguses, ning igal juhul ei muuda see lepingutingimust ebaõiglaseks direktiivi 93/13 artikli 3 lõike 1 tähenduses.

28 Eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb esimesele küsimusele vastata, et direktiivi 93/13 artikli 3 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et isiklikus laenulepingus sisalduva lepingust taganemise tingimuse võimaliku ebaõiglase laadi hindamisel võib arvesse võtta seda, et see tingimus võimaldab tarbijal vältida laenu ennetähtaegselt sissenõutavaks muutumist või selle tagajärjed heastada, ilma et see võimalus peaks olema ette nähtud riigisiseses õiguses, mida kohaldatakse konkreetselt isikliku laenu lepingutele.

Teine küsimus

29 Teise küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas direktiivi 93/13 artikli 3 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et tarbijale lepingu alusel antud võimalus tasuda võlgnetav laenusumma ühe kuu jooksul alates panga esitatud hoiatusest on sobiv ja tõhus vahend, mis võimaldab tarbijal vältida, et pööratakse täitmisele tema isiklikus laenulepingus sisalduv lepingust taganemise tingimus, või heastada selle tagajärjed.

30 Selles osas tuleb meenutada, et vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale on Euroopa Kohtul pädevus selles valdkonnas tõlgendada asjasse puutuva direktiivi artikli 3 lõikes 1 ja lisas kasutatud mõistet „ebaõiglane lepingutingimus“ ning selgitada, milliseid kriteeriume võib või peab riigisisene kohus arvesse võtma lepingutingimuse selle direktiivi sätetele vastavuse hindamisel, kuna viimati nimetatud kohus peab otsustama neid kriteeriume arvesse võttes ja asjaomase juhtumi asjaolusid arvestades, milliseks lepingutingimus konkreetselt kvalifitseerida (8. detsembri 2022. aasta kohtuotsus Caisse régionale de Crédit mutuel de Loire-Atlantique et du Centre Ouest, C-600/21, EU:C:2022:970, punkt 38 ja seal viidatud kohtupraktika).

31 Mis puudutab vaidlusalust tingimust isiklikust laenulepingust taganemise kohta makseviivituse korral, siis peab eelotsusetaotluse esitanud kohus muu hulgas analüüsima, kas müüjale või teenuste osutajale jäetud võimalus teatada, et kogu laenuvõlg on sissenõutavaks muutunud, sõltub sellest, kas tarbija on jätnud täitmata kohustuse, mis on asjasse puutuvas lepingulises suhtes oluline, kas see võimalus on ette nähtud juhtudeks, mil see täitmata jätmine on laenu kestust ja summat arvestades käsitatav piisavalt raske rikkumisena, kas see võimalus kaldub kõrvale selles valdkonnas üldkohaldatavatest normidest ning kas riigisisene õigus või lepingutingimus annab tarbijale piisavad ja tõhusad vahendid, mis võimaldavad vältida lepingust taganemise tingimuse täitmisele pööramist või heastada selle tagajärjed (vt selle kohta 26. jaanuari 2017. aasta kohtuotsus Banco Primus, C-421/14, EU:C:2017:60, punkt 66).

32 25. jaanuari 2024. aasta kohtuotsuse Caixabank (hüpoteegitasu hüvitamise nõude aegumine) (C-810/21–C-813/21, EU:C:2024:81) punktides 47 ja 48 otsustas Euroopa Kohus seoses aegumistähtajaga sisuliselt, et selleks, et niisugust tähtaega saaks pidada tõhususe põhimõttega kooskõlas olevaks, peab esiteks see tähtaeg olema sisuliselt piisav, et tarbija saaks tõhusalt ette valmistada ja esitada nõude oma direktiivist 93/13 tulenevate õiguste kaitseks, ning teiseks peab tarbijal olema olnud võimalus oma õigustest teada saada enne, kui see tähtaeg hakkas kulgema või möödus.

33 Käesoleval juhul nähtub eelotsusetaotlustest, et kohustus, mida asjaomased tarbijad ei täitnud, st laenu kuumaksete tasumine, on kõnealuse lepingulise suhte seisukohast oluline tingimus ning et täitmata jätmine oli laenu kestust ja summat arvestades piisavalt raske rikkumine. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu küsimused piirduvad hindamisega, kas tarbijatele ette nähtud ühekuuline tähtaeg on sobiv ja tõhus vahend, mis aitab vältida laenuvõla kohese sissenõutavaks muutumise tingimuse täitmisele pööramist või heastada selle tagajärjed.

34 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul vastab see tingimus riigisisese õiguse sättele, mida kohaldatakse laenulepingutele, mis on tagatud elamukinnisasjale seatava hüpoteegiga või mille ese on sellise kinnisasja omandamine. Selle eesmärk on seega leida tasakaal seda liiki lepingute poolte kõikide õiguste ja kohustuste vahel. Selles sättes, nimelt seaduse 5/2019 artikli 24 lõikes 1, on ette nähtud, et lepingust võib taganeda üksnes juhul, kui laenuandja on andnud laenusaajale vähemalt ühe kuu pikkuse tähtaja kindlaks tehtud makseviivituse heastamiseks.

35 Järelikult võib eelotsusetaotluse esitanud kohus selleks, et hinnata, kas tarbijale antud vahend, mis võimaldab vältida laenuvõla ennetähtaegset sissenõutavaks muutumist või selle tagajärjed heastada, on sobiv ja tõhus, kui ta analüüsib üldiselt, kas esineb tarbijat kahjustav oluline tasakaalustamatus, mille võib lepingust taganemist käsitlev lepingutingimus tekitada, võtta arvesse muu hulgas seda, et puuduste kõrvaldamise tähtaeg on sisuliselt piisav selleks, et tarbija saaks nõutud makse teha. Sellega seoses on eriti asjakohane, et liikmesriigi õigusnormid näevad ette sätted, milles antakse laenusaajale selline tähtaeg sarnaste lepinguliste suhete puhul.

36 Eelnevaid kaalutlusi arvesse võttes on mõeldav, et liikmesriigi kohus võib asuda seisukohale, et ühekuuline tähtaeg, mis antakse tarbijale lepingust taganemise tingimuses laenuvõla tasumiseks alates laenuandja hoiatusest, kujutab endast sobivat ja tõhusat vahendit, mis võimaldab tal vältida selle tingimuse täitmisele pööramist või heastada selle tagajärjed.

37 Järelikult tuleb teisele küsimusele vastata, et direktiivi 93/13 artikli 3 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et laenulepingus ette nähtud lepingust taganemise tingimuse võimaliku ebaõiglase laadi hindamisel peab riigisisene kohus kontrollima, kas vahendid, mis võimaldavad tarbijal vältida laenu ennetähtaegset sissenõutavaks muutumist või selle tagajärjed heastada, on piisavad ja tõhusad, võttes muu hulgas arvesse seda, kas talle laenuvõla tasumiseks antud tähtaeg on sisuliselt piisav. Sellega seoses on eriti asjakohane asjaolu see, et liikmesriigi õigusnormid näevad ette sätted, milles antakse laenusaajale selline tähtaeg sarnaste lepinguliste suhete puhul.

Kohtukulud

38 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse riigisisene kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kaheksas koda) otsustab:

1. Nõukogu 5. aprilli 1993. aasta direktiivi 93/13/EMÜ ebaõiglaste tingimuste kohta tarbijalepingutes artikli 3 lõiget 1

tuleb tõlgendada nii, et

isiklikus laenulepingus sisalduva lepingust taganemise tingimuse võimaliku ebaõiglase laadi hindamisel võib arvesse võtta seda, et see tingimus võimaldab tarbijal vältida laenu ennetähtaegselt sissenõutavaks muutumist või selle tagajärjed heastada, ilma et see võimalus peaks olema ette nähtud riigisiseses õiguses, mida kohaldatakse konkreetselt isikliku laenu lepingutele.

2. Direktiivi 93/13 artikli 3 lõiget 1

tuleb tõlgendada nii, et

laenulepingus ette nähtud lepingust taganemise tingimuse võimaliku ebaõiglase laadi hindamisel peab riigisisene kohus kontrollima, kas vahendid, mis võimaldavad tarbijal vältida laenu ennetähtaegset sissenõutavaks muutumist või selle tagajärjed heastada, on piisavad ja tõhusad, võttes muu hulgas arvesse seda, kas talle laenuvõla tasumiseks antud tähtaeg on sisuliselt piisav. Sellega seoses on eriti asjakohane asjaolu see, et liikmesriigi õigusnormid näevad ette sätted, milles antakse laenusaajale selline tähtaeg sarnaste lepinguliste suhete puhul.

Allkirjad